Kricka, Petr
Hoch s lukem [3. vyd.]

PETR KŘIČKA

Kvasnička a Hampl v Praze. III. vydání.

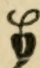
K&H

HOCH S LUKEM

BÁSNĚ

NAPSAL

PETR KŘIČKA

NOVÁ BIBLIOTÉKA, SVAZEK IV.

Všech pohřbů bolestnější,
ó, druzi moji, pohřeb
je lásky nesdílené.
Vždyť pochovává duše
dva mrtvé: samu sebe
i duši milovanou.
A do plamenů tryzny
kdos třetí vchází, živý:
hoch s lukem na ramenou.
Jej zovou v řeči lásky
milenců ústa Eros
a bozi Obnovitel . . .

Vjačeslav Ivanov.

I.

Hoši, kdybych na housle uměl hrát,
vzal bych je do náručí — — —
Na housle, na housle kdybych uměl hrát,
co tíží, co mučí,

tak, tiskna je k prsům, je objímaje,
zahrál bych na ně,
a každý z vás, k zemi se dívaje,
by poslouchal zadumaně,

ztichl by pták, a vzdychl by sad,
tiše by zaštkaly květy,
a ještě by mrtvá se zachvěla snad
dvě srdce, dva světy,

a ona, proč nevědouc, chvílí tou
snad by se zamyslila,

hlavu by opřela schýlenou,
jak lístek slába by byla . . .

II.

Na lavičce u kamen seděli jsme spolu.
Do svých rukou vzalas mé ruce,
na klín je položila,
zamyšleně je pohladila
a řekla jsi vážně a pevně:
Mám Vás ráda. — —

Já mlčel. Já nemohl. Srdce moje
bilo těžce a prudce.
Veliké blaženství zalehlo je,
tak velké až podobné muce.
I ustalo bíti. Hluboko v něm,
hluboko, mlčky slíbil jsem,
muž muži přisáhl sobě,
že já, hrst prachu, u cesty květ,
že já, duše z Boha, větší než svět,
v tom životě žiju Tobě . . .

III.

Těch zástup, kdo tiše žili,
svou živíce prací
i dobré i podlé, kdož neublížili,
jen milovali, — se vrací . . .

Ne. Všichni se nevrátí,
odešlí z domu.
Syn, tatíček dobrý se nevrátí
tomu i tomu.

Ale ti, kteří se vrátí,
zřeli.
Ale ti, kteří se vrátí,
nezapomněli,

nezapomněli. — Poslední sten
slyší v daleku spících,

nezapomněli matek i žen
očí žalujících,

nezapomenou, vznešená krev.
Sevřeným retem,
v srdci hanbu, hoře i hněv,
přisáhli dětem,

zde stanou, naděje vaše i štít,
jak za bouře stojí duby,
a rukou-li, rukou již nebudou mít,
budou vás bránit zuby.

Roku 1917.

IV.

STROFOU SAPFICKOU.

(Památce Otakara Theera † 20. XII. 1917)

Pod vzdutými vlnami vášně svaté
hrdiny, jenž do boje vyzval božstvo,
tiše bíti slyšel jsem srdce lidské,
potřebné lásky.

V nemoci kdys, na chvíli chtěje aspoň
hoře vlastní vzdáliti trpícímu,
o ráně, jíž podťali srdce moje,
mluvil jsem k němu.

A dnes, přísná bolesti, smutku vyšší,
smutku z Jeho odchodu navždy, navždy,
vanem tmavých perutí léčíš, tišíš
ránu v mém srdci.

V.

Jan Burda, mlynář ze Zvole,
můj purš a kamarád,
šel v patnáctém se mnou do pole.
Jan mne, já Jana měl rád.

O chleba jsme se dělili,
o tabák, jak Bůh dal.
Když u Włodowic mne střelili,
službu mi prokázal.

Rus pálí. Rus pálí. Bezmocen
ležím, nelze se hnout.
Ni chlapa vůkol. Z mých nohou jen
krvavý valí se proud.

Ó, neříkám povídku z čítanek,
bez příkras pravda to jest.

Jak chléb je prostý srdcem rek,
bez příkras je věrnost a čest.

Hnulo se křoví. „Sem chytni se, sem,
za krk! Tamhle je les."
Shrben, v střel dešti šíleném
jak dítě mne na zádech nes.

Dvakrát mne složil. Pot stíral, skryt, —
a nepovolil.
Kdo ví, co život je nasadit,
ví, jaký člověk to byl.

Veselé děvče měl jsem rád,
nad život, nad celý svět.
I druhům je těžko více se ptát.
I povědět . . .

Jan k pluku šel zpět. Dva listy mi psal . .
A pak — — pak nepsal mi už.

Byl raněn a chycen, když přebíhal.
Zemřel, jak umírá muž.

Bez příkras pravdu řekl jsem vám.
Já živ, on mrtev jest.
My byli jsme tři. Zbyl jsem sám,
já sám — a naše čest.

My byli jsme tři. Jan, já i ty.
Tiše chtěli jsme žít.
Žít někdy je krutější nicoty.
Bylo, co muselo být.

VI.

Od ledna ležel voják v nemocnici.
Paresis nervi ischiadici.

Na mnoho mysliti musel v té době,
těžkého, neveselého.
Rty zaťaty, leckterou pochoval v sobě
naději života svého . . .

Jaro . . . Jaro . . . Pučící klen
za oknem vídal se kývat.
Zahradě spící, než vzbudil ji den,
kosa slýchával zpívat.

Jaro . . . Ve zraku vítězný jas,
dnes blízko šlo, ve květech čelo . . .
Své srdce voják slyšel v ten čas:
krvácelo.

A jedenkrát v dubnu... Jaký den!...
Zavýsklo přímo do oken.

Vstal voják. Drže se za stěžeje,
na židli nejistě vkročí.
Hledí. Sad zelený v slunci se chvěje...
Pod oknem cesta se točí.

Tak známá, tak obyčejná byla,
šedá, tři oblázky na ní...
Tak podivná, nová, jak přítel milá...
Chtěl se jí dotknouti dlaní...

Blízek jí býti...
Snáze bylo mu žíti.

VII.

Lučina mladá a sličná jiskří, vlní se, blyští,
douškou mateří dýmá vyhřátá mez.
Živé duše tu není. Jen kobylky chřestí a j
a časem z hluboka laskavě zahučí les.

Nad nízkým ovískem chudým
dva bělásci směšní se h
vysoko na bledém nebi ostříže sleduji let
Daleko za lesem v městě pozdvihování zv
poslední umlká lístek, modlí se svět.

Modlí se svět. — Klečím i já . . . A mýtina sv
v slunci mlčky se zhřívá
řad starých, vrásčitých
Krásně je, Bože můj, krásně!
A přece srdce mé cítí
i trpkost i žal . . .

Olenko, děvčátko dobré, jak rád bych rozdělil s tebou
ne bolest a tíhu, ale tu krásu, ticho a klid.
Olenko, panenko krásná,
jak rád bych rozdělil s tebou
sluníčka milého tobě dobrý a veselý svit.

Jedenkrát pohlédni na mne milým, upřímným zrakem,
usměj se na mne, usměj se zas!
A v srdce, jež věřilo vždycky,
jen dočasně zalehlé mrakem,
světelnou záplavou vletí láska, radost a jas . . .

VIII.

Mraky se valí nad čely skal,
blesk siný rozťal nebe.
Jak nebe je pustý, pustý žal,
jenž na žití kořenech střebe.

Hlodá ... Hubí ... Přiléhám,
ústy tisknu se k zemi.
Slyším se úpět. Žasnu sám,
co z prsou rve mi ...

Chop, vichřice, rozmeť jak mrzký pýr
žalu divoké býlí!
Bij, blesku, v dum kalný a těžký vír,
jenž hlavou zmučenou šílí,

do prsou uhoď! Ušláplý plod
v nich jedinou doraz ranou:

velikou lásku na život,
ubitou, ubodanou . . .

XI.

ŠTÉVA.

Na pastvisku u výtoně
Štéva pásal koně.
Jasný chlapec Štéva býval,
celé dny si zpíval.
Jako ptáčku se mu žilo,
vesele v něm srdce bilo,
zvěř i lidi miloval,
a když bylo duši milo,
do tance se dal.

Žene Štéva kdysi z rána
k lesu jasnost-pána.
U myslivny děvče stálo,
na Štefka se smálo.
Bičem šlehl grošováka,

mih' se mimo letem ptáka.
Ale záře očí těch
těžké srdéčko vojáka
hřála v zákopech.

Z vojny Štéva domů jede,
tváře zhublé, bledé.
Maměnka se usmívají,
ale pláčou tají.
Jak bys, mamko, neplakala,
jak si nepožalovala:
jedna noha odťatá . . .
Och, synečku, ta ti dala,
vojna proklatá!

Sama přišla. Nač se stydět?
Štévušku chce vidět.
Na sebe se podívali,

mnoho neříkali.
Zrylo srdce hoře radlo,
lásky semeno v ně padlo,
lásky těžké semeno.
Bože, dopustíš, by svadlo,
co ti svěřeno?

Nezná Štéva, nezná lidí.
Jedny oči vidí.
Ale když v ty oči hledí,
mlčí, slova nedí.
V srdci těžce zarmouceném,
ušláplém a uraženém,
nepotřeben, nezužit,
v srdci křivdou poníženém
dobrý zemře cit?

Vzácná byla frajírenka
myslivcova Lenka.
Štévo, Štévo, má tě ráda.
Ale je tak mláda . . .
Tvoje oči děsí, matou
děvulenku dobrou, zlatou.
Kde je úsměv, radost, jas?
Proč jim, Lásko, rukou svatou
nepožehnalas?

Hlava chápe, všecko chápe.
Žal však srdce sápe.
Lidský červ se vzepjal bolem
pod osudu kolem.
Zaťal Štéva pěsti obě,
všecko zrudlo v rudé zlobě . . .

Srdcem syčí temný svist.
Lásku k Bohu, lidem, sobě
rdousí nenávist.

Ještě útlé, bílé ruce
rozepiala v muce.
Už vás, drahé vlasy plavé,
ženou vlny dravé.
Jeden smrk si našel v lese.
Rozhlédl se, křižuje se.
Hochu, jak se zodpovíš?
Stará matka neunese
sama tento kříž . . .

X.

LISTOPAD.

Jak bezmocný pláč jsou na listech
krůpěje deště.
„Srdce, přeživší sebe, tvůj vzdech
kam volal ještě?"

List žlutý šustí, třese se, chví,
krouží a padá.
„To prudké, žalobné vzepjetí,
jež trpkne a svadá?"

Vodami letí studený svit,
stín ocelový.
„Nad hrobu kámen těžší je klid
cizí a nový."

„Jak slídíš, jak lovíš každý zvuk
tohoto jitra!"

„Neslyšet, zdusit svůj puklý tluk,
děs mrtvý nitra . . .“

XI.

NEŠŤASTNÝ JANO.

„Keď ma objímala, oči privierala,
košieľku bielučkú tajne rozpínala.

Horí hlava, horí, srdce bolí, bolí . . .
Rvi ho, víchre búrný, rvi ho, leť do polí,

hluchým skalám kričať, kameňom žalovať,
že já idem zabiť, idem zamordovať,

čo som ľúbil, zabiť oceľou kalenou,
oceľou kalenou, do srdca vrazenou . . .“

*

Zaryly sa prsty do hrdla útleho:
čuj, ztichlo hučanie lesa hlbokého.

Tenký nôž sa hrúzi do prsa bieleho:
stoja vody, stoja Dunaja rýchleho.

A keď mrtvá hlava o zem uderila,
zem sa prebudila, zem prehovorila,

horami čiernymi žalne stonajúca,
vodami šírymi lkajúca, plačúca:

„Janíčko, Janíčko, Janíčko, čos robil?
Janíčko, Janíčko, Janíčko, čos robil?“

*

Hore dolu mesta neveselá cesta.
Na vrchole stojí Janova nevesta.

Na vrchole stojí nevesta Janova,
nevesta Janova — šibeň jasenová.

„Ešte som ťa ľúbil, tichúčkú laliu,
keď som smutný volal Ježiša, Mariu.

Ešte moje srdce to tvoje volalo,
keď sa naposledy v prsách zatrhalo . . .“

XII.

SVIT LÁSKY.

Můj přítel o matce mi vyprávěl.
Teď právě od ní z nemocnice přišel
a ke mně zaskočil. Že naposled ji zřel,
netušil ještě. A já všecko slyšel,

jak matička tam v loži ležela,
jak sed si k ní, jak za ruce se vzali,
a mluvit ubohá že nesměla,
sám hovořil. Vše, co si povídali,

mi vyprávěl... A náhle, zjasniv tvář,
„Ach, kamaráde“, všecek usměvavý
jde po světnici..., „Petře, jakou zář,
ach, jakou zář ti měla v očích“, praví...

Já usmál se. Kdo zažil, porozumí,
jak láska oči rozžehnouti umí...

Já usmál se: touž záři v očích měl
můj druh, když o matce mi vyprávěl . . .

XIII.

My mnoho slov jsme mluvili
i pravdivých i divně lživých.
Trnový věnec uvili
jsme ze zlých pousmání křivých.

Stem dýk, ač dobrá, věrná, hleď,
jsou srdce naše probodána.
A tvrdá místa zbudou teď
tam, kde se časem zjizví rána.

Kde doznėl vichru suchý smích?
Voděnkou - vodou uplynuly
věnečky bílé? . . . Očí tvých,
tvých očí, dítě, vzpomenu-li,

strašno mi k smrti nade vším,
co ubili jsme pýchou mladou.

Teď večer je. Jde chlad a dým
z lesů, jež v cestu stín již kladou,

v daleku marnou ozvěnou
slyš muže přidušené štkání.
Nevinnou, v srdci pohřbenou,
ponesu si tě do skonání.

XIV.

Jako každý člověk přišlas na svět, umřeš.
Jako každý člověk dobrá jsi i zlá.
Potkáš-li mne ještě, lehce mimo přejdeš,
snad jen hlavu schýlíš, snad se zasměješ.
Všemi pohanami ponížil jsem tebe,
hořem beze jména každou vykoupil.
Možná, na kraj světa že tě půjdu hledat,
možná, nikdy již znát nedám ti: jsem živ.
Neodpustí snad a zahyne mé srdce,
lidským soucitem snad zaštká nad tebou:
Do hodiny smrti ty v něm živa budeš,
do hodiny smrti ve tvém mrtev jsem.

XV.

Hluboké lesy, spíte, spíte . . .
Neuvidíte, neuslyšíte . . .

Ovečko, tiše, přitul se blíže,
veliká, veliká, srdce je tíže.

Ovečka tiše pokleká,
k prsům se tulí člověka.

Očima bezelstnýma hledí,
ničeho neví, ničeho nedí.

Ani se nediví, ani se neptá,
odkud že slz ten bohatý proud?

Neví, že srdce šeptá si, šeptá:
Odpočinout . . . Odpočinout . . .

XVI.

PSANÍ OD MRTVÉ.

Až toto psaní čísti budete,
já budu mrtva. — Čtěte klidně, prosím.
Co činím, činím uvědoměle
a podle síly své se vždycky snažím,
by smysl mělo moje konání
a bylo aspoň trochu užitečno.

Zazoufáte-li kdysi nad životem,
a přesvědčován, nebo přesvědčen,
že není dosti lásky na světě,
sluch dáte zlému: tehdy vzpomeňte,
že byla dívka, která po léta,
po léta, po léta Vás milovala
a z lásky k Vám, a pro své ulehčení,
se nedotekla ani ruky Vaší . . .

Mám, drahý — — — měla jsem Vás ráda, ráda . . .
Jak umělce, i jako chlapce svého
milujem, byť i často chyboval . . .
A trpěla jsem těžkou chorobou.
Já pochopila, že Vy, zdravý muž,
musíte plně vyžíti svůj život
a býti šťasten s jinou ženou, — matkou.

Dnes klidna jsem, a je mi lehko tak,
když rozhodla jsem se Vám napsati. —
V den smrti mé Vám pošlou toto psaní . . .
Již letos? Za rok? Za dvě, za tři léta?
Na podzim? V létě? V zimě? Na jaře?

Sebe jsem přemohla, však srdce své,
své srdce přemoci jsem nedovedla.
Že jsem Vám psala? I já člověk jsem,
a nedovedu, nechci, nemohu
až do nicoty promlčet svůj život. — —

XVII.

NA PAMÁTKU
MALÍŘE OTAKARA MARVÁNKA.

† 25. X. 1921.

V rámečku černém bílé psaní
jak zarmoutit umí a jak raní
v takový veselý podzimní den,
v takový den.

Mít srdce hošíka nebo dívky,
snad sedl bych na práh u podezdívky
a zaplakal si pro úlevu,
pro úlevu.

Ale tak, životem ztvrdlý muž,
ztráceti mlčky zvyklý už,
půjdu toliko zamyšlenější,
zamyšlenější, nachýlenější,

veršů kvítečky zarudlé sbírat,
a v suché oči bude mi zírat
života Tvého, brachu zlatý,
anděl na kříži rozepiatý . . .

XVIII.

ZAVEDENÝ OVČÁK.

Co je za uzamčenými vrátky?
Konec pohádky . . . Konec pohádky . . .

Zmátla se duše, neuvěřila.
Hora se před ním rozestoupila.

Do hory vešel. Šel a šel.
Nikdo již o něm neslyšel.

Ani vstoupil-li na nebesa.
Ani zbloudil-li v hluši lesa.

Kdo z lidí najde srdce moje?
Lastura zavřená, těžká to je.

V hynoucí škebli perla bývá.
Ta tichou, tichou záři rozlívá.

Tišší než houslím požalování.

Než navždy úsměvem sbohem dání . . .

XIX.

DÍVKA Z PŘEDMĚSTÍ.

Déšť bez konce řine se, lhostejně, mdle
z pustého nebe.
Šat promoklý studí, k tělu lne.
Zebe.

Ulicí chodím. Hodinu? Dvě?
Jak zloděj se ve stínu skrývám.
Ze tmy úkradkem, bázlivě
do oken světlých se dívám.

Srdce mi zamře, zima i žár,
když za nimi stín tvůj se mihne.
Hrdosti bývalé žalostný cár
vzlykotem ubohým plihne.

Týden s nadějí po nocích
jsem nový kostým si šila.

Jak sůl pálí v ráně zatrpklý smích:
Čím jsem ti? Čím jsem kdy byla?

Ty netušíš, nevíš . . . Já vím . . . Budou zas
bezesné noci . . .
Bude tam v srdci život a jas
umírat bez pomoci.

To velké, to pravdivé, život a jas
bude usýchat v něm . . .
Po letech tvůj-li zaslechnu hlas,
vzepne se, zaštká: Zde jsem.

XX.

Jak ve dnech úzkosti, dnech ponížení
na slovo lásky, slovo posílení
jsem čekala . . .

Když umdlévá, když klesá, jedno slovo
podepřít může srdce člověkovo,
vše zachránit . . .

Já čekala . . . A posléz v ohni pýchy
stud, bolest v úsměv laskavý a tichý
jsem ztavila.

A nyní sama, nachýlena k zemi,
neviděnými smyji krůpějemi
sled kroků Tvých . . .

XXI.

MLADÝ ŽAL.

Stanulo mé srdce v žasu — —
Tolik pojednou v něm jasu . . .
Poklekla jsem, zaplakala
blahou mukou,
ruce rozepiala . . .
Hájem tmavým, světlou lukou
flétny hlas, —
s velkou lunou bezezvukou
flétny hlas
mluvil temně:
Na šumící vlně zlaté
v náručí leť rozepiaté . . .

Němá země, němá země! . . .
Neviděias holoubka sivého?

Neletěl tu do pole širého?
Zase ňadro mé je plno,
zas, ó, zas,
Jinak těžko, jinak plno . . .
Kradí tisknu k němu ruku.
Lstivý větře, vratká vlno,
všecku tíhu, všecku muku
skryji před sestrou i máti.
Ale jitřní rosy čas
v lůžku uslyší mne štkáti . . .

XXII.

Stesk po rytmech nových zas hlubinu vlní
bytosti mé.
A ostych a důvěra, že vše se mi splní
z milosti Tvé.

A proč bych nevěřil, pochyboval,
že zasloužím toho?
Vždyť vskutku jsem vroucně miloval
i trpěl mnoho.

Ilicí půjdu, nitru naslouchaje,
jak v naději žena.
Svět netuší, neví, co tu divem zraje —
a jaká změna . . .

Láska mne naplní, s tvory všemi
pobratřeného.

I řeknu: Staniž, staniž se mi
podle slova Tvého!

Věda, že se mnou cos dobrého jest,
usnu pevně a sladce.
Budu i ve snu do blednutí hvězd
usmívat se . . .

XXIII.

NOVINA.

V chaloupce každé kolem po horách
světýlko plálo skrze metelici.
A v kraji jaký vzruch a chvat a spěch!
Z půlnočních lesů, z jihu, od východu,
s hor, za něž právě srpek zapadal,
spěchali sněhem, cestou, necestou,
tam, kde pruh světlý půlil mlhu sněžnou,
kde divukrásné zpěvy zněly, hudba
dud, houslí, píšťal, bubnů víření.

Bujaře duněl cupot veselý
dřeváčků dětských po umrzlé pláni.
Již zašel měsíc, a jich šlépěje
zářily ve tmě, než je zavál sníh . . .
Byl v hlase mužů jásot ztajený,

v žen slovech, větrem unášených, slzy . . .
Pravili, že se radosť narodila,
že vykveť její kvítek spanilý
z života čistého . . .

XXIV.

Vy „ne“ jste řekla. Budiž tak . . .
Sám osud cesty naše zkřížil.
Já želel Vás. Jste šťastna však,
i vidím, že jsem neublížil.
A nesoudím, kdo vinen jest,
kdo více ztrácí, nepočítám.
Jediná kdys, teď dvé je cest.
Vše chápu již, nic nevyčítám.
Co mrtvo — pohřbít, oželet,
zas doufati, zas věřit v sebe.
Na soucit čeká boží svět,
na slovo lásky zem i nebe.
Mír svatý tichou oblohou
se rozkleň nad hynoucí duší!
Ó, posil, uzdrav mysl mou,
dej, vroucně zas ať srdce buší,

jak druhdy, oko, bystře hleď,
jak druhdy, ruko, palaš svírej!
Co ještě máš, mé srdce, teď
každému hostu zotevírej!

Jak v onen čas, ó, krátký, žel,
vše tryskalo a kvetlo ve mně!
Dlaň ve tvé dlani jít jsem chtěl,
radostný pěvec rodné země...
Zda víte, co bych vykonal
nadlidsky silen láskou Vaší? —
Jediný pohled — taje žal,
jediný úsměv — písně raší,
polibek jeden — zpěv a smích
a cesta posypána květem...
Pro tebe v samých stěžejích
rukama byl bych zachvěl světem,
tvým štítem, oporou se stal,

sám silný, jiné zvedal, sílil,
poselství dobré zvěstoval
a s láskou k potřebným se schýlil . . .
Ale i bolest plodna jest,
a srdce, zryté pluhem hoře,
živný-li klas či hloží cest,
žeň celou vydá u pokoře . . .

Mír svatý tichou oblohou
nad slabou ještě skleň se duší!
Posil a osvěť mysl mou,
dej, s důvěrou ať srdce buší,
nechť novým zpěvem mužně zní,
nechť rythmem novým vroucně hude.
Až najdu boží království,
kdož ví, co přidáno mi bude?
Ne, účel není šťasten být:
své dílo se ctí dovést k cíli.

Veliká povinnost je žít,
dát práci srdce, dech i síly,
nač stačí, tiše vykonat,
na rány své se usmívati,
žeň jedinou. — Žes měl je rád,
zas ještě lidem ukázati . . .
Kdož ví? — A pozná-li mne přec
tvé srdce kdys, již světlé, zjihlé? . . .
Pán Bůh je velký umělec,
a cesty jeho — nevystihlé . . .

XXV.

JENNY.

Rosolkami lstnými sladce voní
krčmy Prostějova, volají,
zvonky lichotnými zvoní, zvoní.

Pijó taťka, pijó proklatý.
Což je možno celou bídu propít?
Což je možno propít celý žal?

Před macechou z domu utíkáme,
Praho, máti zlatá, matičko,
přiviň ty mne ke kamenným prsům!

Sestru dala — bídu jednookou,
bratra-bratříčka — hlad zubatý,
věno — srdce těžší nad olovo . . .

Ej, vy lidé, z českých matek lidé,
kdo z vás pověděl mi, kterak žít?
Sukýnkami žalně špinavými

koho na světě já potěším,
koho zhýčkám ňadry povadlými
bestií krom opilých a zlých?

Ej, vy lidé, křesťané i židé,
strašno srdci lhát a lhát a lhát . . .
Tlustou tašku prokuristovi

Jenny vzala, Jenny ukradla ji
s chromým Antonínem z Bon Repos.
Jenny, poběhlice, zlodějka.

Žluté slunce padá do pitevny.
V prostěradle v koutě Jenny leží,
dítě, poběhlice, zlodějka.

Ale víko rakve přec již včera
lidé přibili. Tož mrtvou skráň,
mrtvé čelo této nejmenší,

nejnepatrnější ze sesterstva,
čílko zsinalé kdo ověnčil?
Věnečkem kdo myrtovým je ovil?

Hosanna, On sám, náš Spasitel,
s hlavičky tvé něžně trny snímá,
věnčí si ji myrtou zelenou . . .

XXVI.

RATOLEST S KVÍTKY.

Pán šel ulicí zamyšlen.
K večeru chýlil se zimní den.

Na konci ulice chodník se sklání.
Tam klouzačka byla. Pán ji zhléď,
šel a sklouzl se na ní.

Poblíže děvčátko devíti let
ručky v kožíšku skrývá,
vesele na něj se dívá,
jasně a dobrotivě.
Myslí si: „Hele, sklouzl se pán“ . . .

Před chvílí v starostech, zadumán,
pán také dívá se přívětivě.

Rádi jsme na sebe pohleděli.

Usmáli jsme se . . .

V tu chvíli my dva jsme si rozuměli . . .

Jdeš. Nenaděješ se. Proletí Anděl.

Radost nese . . .

XXVII.

Daleko v městečku jižním,
jda odlehlou ulicí,
hlas hluboký houslí jsem uslyšel náhle
tišinou zvučící.

Jak mocí kouzelnou puzen
po zvuku houslí jsem šel.
A na schodech v pustém zákoutí chrámu
starého hudce jsem zřel.

Člověka nebylo vůkol,
já neviděn za ním jsem stál.
Nachýlen k houslím, k srdci je tiskl
a hrál.

Opodál stanul jsem v skrytu,
naslouchal, naslouchal.

A tehdy Soudce života mého
z tišiny vstal.

Zrak jeho — výčitka smutná.
Mlčení — těžší než řeč.
Hle, na mísu vah teď srdce mé klade,
kde závažím — jeho je meč.

Zvážil je. Z prsou jsem vyrval
bolesti ničemný pýr.
Jen ještě, jak uměl, Boha jsem prosil
za Tvoji radost a mír.

Své housle pozvedám s bázní.
Já proklel je, rouhavý hráč.
Zazněly struny. Po letech tichý
srdce zalil mi pláč.

Starý houslisto z Luccy!

Pohleď, chud jsem a sám.

Slyší kdo, neslyší moji píseň?

O jiné, o jiné dbám!

Kam jste se rozběhla, pole?

Jak záříte, paseky!

Své housle tisknu si k světlému srdci.

Na věky, na věky . . .

XXVIII.

Ten pohled vážný sbohem-li byl,
stisk ruky rozechvělý,
a záhybu-li jsem dostoupil,
kde cesty naše se dělí,

pro hrubý kříž, jejž náhradou nést
mi dáváš, osamělému,
té síly, té lásky, jíž chtěl jsem ji vést
ke světlu Tvému,

Milosrdný, nezbav ji, nevinnou,
statečné, věrné i něžné,
kaž andělům svým, ať v cestu jí strou
stín vlídný perutě sněžné,

a nežli dostihne poklidný břeh,
kde hněvy, kde trpkosti hasnou,

požehnání bez konce kanouti nech
na její hlavičku jasnou . . .

XXIX.

NA STAROU NOTU.

Otasovi Nejedlému.

Je to chůze po tom světě,
kam se nohy šinou!
Když nás, brachu, milá nechá,
kde vzít honem jinou?

Ej, to bylo živobytí,
bylo sakramentské . . .
Co si našinec má počít
bez té ručky ženské?

Kam jen sáhnu, na prst prachu,
podlaha — jak bota.
Límec! Velký Bože, límec!
Kam se propad', slota?

Z košile mi lokty lezou . . .
Ech, co bych dál mluvil! . . .
Na okně pár drzých vrabců
hnízdo si mně uvil ! ! !

Co já s nimi? Inu v troubě,
v troubě sedím zkrátka.
A jak vidím, smím se těšit
ještě na vrabčátka! . . .

Abych po špičkách teď chodil,
dveřmi bál se vrznout!
Což si troufnu okno zavřít? . . .
No, a já mám zmrznout?

Je to někdy, kamaráde,
po tom světě jízda!
Ale vidíš . . . Čtyři mladé
vyvedl jsem z hnízda . . .

XXX.

Předu, předu len,
předu celý den.
Hlava klesá, hlava tíží,
víčka se mi zvolna klíží,
zavírá je sen.

Jen mne dřímat zřel,
tchán jak vichr hřměl:
Hučí, běsní, pěst zatíná:
„Ukážu ti, snacho líná“,
hřměl a burácel.

Předu, předu len,
předu celý den.
Hlava klesá, hlava tíží,
víčka se mi zvolna klíží,
zavírá je sen.

Zahlédla mne spat,
syčí jako had.
Syčí tchýně, pěst zatíná:
„Ukážu ti snacho líná,
dám ti lelkovat!“

Předu, předu len,
předu celý den.
Hlava klesá, hlava tíží,
víčka se mi zvolna klíží,
zavírá je sen.

Ale ty jdeš blíž,
hladíš, hovoříš:
„Hlavička ti k prsům padá,
málo ty, má ženo mladá,
málo v noci spíš . . .“

Předu, předu len,

předu celý den.

Hlava klesá, hlava tíží,

víčka se mi zvolna klíží,

zavírá je sen . . .

(Ukrajinská národní.)

XXXI.

Pojďme, pojďme, ale zticha,
ať se matička nevzbudí . . .

Vzbudila se . . . K lůžku běží.
Nehýbá se chladné tílko.
Ručky křížem tiše leží,
bílé je jak z vosku čílko . . .
Černou nocí vítr duje,
na zem padá rubáš bílý.
Ruce spíná, zalamuje,
tichou jizbou kvílí, kvílí:
„V chladné hlíně srdce máti
děťátko mi bude hřáti . . .“

Zasténala, srdce vzala,
k synku do rakve je dala . . .

Duní hrudy, duní hluše:

„Vzbuď se, vstávej, teskná duše!“

Hledí, hledí, aniž chápe,

ví jen, žal že srdce sápe.

Starostlivá ruka drahá

čelo tiskne, k prsu sahá,

tam, kde první vryta vráska,

tam, kde mrtva leží láska.

Duní hrudy, duní hluše:

„Na cestu se chystej, duše!“

Hledí, hledí ustrašena,

vstává, potácí se, tápe,

kříže života se chápe,

pod břemenem nachýlena.

Pod ňadro, jež chví se v muce,

skývu žalu na pouť skryla.

Na šíj za ty malé ruce
medailonek zavěsila.
Dny a měsíce a roky
půjde přetěžkými kroky.
Půjde, půjde, vykoupí tě
matička tvá, sama dítě . . .

XXXII.

T. G. M.

Tak rozšuměl se starý, rodný bor
za klidných dnů:
„Ten život — vroucný s Bohem rozhovor,
boj andělův . . .

O víc než pravdu neusiloval,
v boj za ni šel.
Silný i k těm, jež nad vše miloval,
z ran krvácel.

O víc než pravdu neusiluje,
když zbělel vlas.
Úsměvné srdce zase miluje,
odpouští zas . . .

Geniem, vášní nezatemněným,
síla a klid,

hrdinským srdcem, hořem zjemněným,
vede svůj lid.

Hlouběji, nežli v moři padá olovo,
v něm dobro tkví.
Rozsévač sije slovo apoštolovo,
chléb vezdejší,

v tu sije zem, již miluje a zná.
Čas přijde žít!
Člověka uzří duše vítězná
člověkem být.

Ten život — vroucný s Bohem rozhovor . . .
V žasnoucí svět
„Miluji", šuměl po skalinách bor
i v sadě květ . . .

XXXIII.

Život mnou smýkal, rval mne a sápal,
tvář hrozná, pravda i lež.
To srdce, sladké kdys dítěte srdce,
v prsou teď zvučí jak spěž.

Člověka hledal jsem, vážil a zkoumal,
sebe i lidský svůj rod.
Nejeden hrob mi vykopal v hrudi
studu a bolesti hlod.

Nevinným stromům jsem záviděl, zmlklý.
Modlil se: Kamenem být!
Jak šakala v poušti steskem a děsem
noc němá mne slyšela výt.

Na cestě, kterou jsem životem kráčel,
hle, má i jiných je krev.

Vše bylo mi vzato. I smysl a radost
života mého, můj zpěv.

Tu zemřela láska, zemřela v srdci,
v něm dobra sesul se chrám.
I řekl jsem: V životě, tak jako v smrti,
jsem sám.

Sám? — Tak v tišině, věrný a drahý,
Hlas opáčil ze hlubin.
A na lůno Tvoje se vzlykem těžkým
hle, bědný tulí se syn.

Pohledem nesmírné něhy jsi objal
srdce, jež jediný znáš.
Duši, jaks v matčiny ruce ji svěřil,
Tobě zas vrátit mi dáš?

Z rozvalin malého lidského štěstí
jak velels, já vstal.

Býlí jalové ohni jsem hodil:
svůj bídný, svůj nicotný žal.

Na kříži rozpiata, za smíchu luzy
Tvá svatá krvácí zem.
Vstříc přesmutným srdcím Tvých dětí, ó Lásko,
hřmí, jásá mé srdce: Zde jsem!

Ohnivou korouhev Anděla Tvého
slyším nad hlavou vlát.
Otče, Tvým dětem v temnoty světa
jdu říci, . . . že mám je rád.

OBSAH

Hoši, kdybych na housle uměl hrát

Na lavičce u kamen seděli jsme spolu

Těch zástup, kdo tiše žili

Strofou sapfickou

Jan Burda, mlynář ze Zvole

Od ledna ležel voják

Lučina mladá a sličná

Mraky se valí nad čely skal

Štéva

Listopad

Nešťastný Jano

Svit lásky

My mnoho slov jsme mluvili

Jako každý člověk

Hluboké lesy, spíte, spíte

Psaní od mrtvé

Na památku malíře Otakara Marvánka

Zavedený ovčák

Dívka z předměstí

Jak ve dnech úzkosti

Mladý žal

Stesk po rythmech nových

Novina

Vy „ne“ jste řekla

Jenny

Ratolest s kvítky

Daleko v městečku jižním

Ten pohled vážný

Na starou notu

Předu, předu len

Vzbudila se, k lůžku běží

T. G. M.

Dozpěv

NOVÁ BIBLIOTÉKA

Pořádá Dr. Mil. Novotný

SVAZEK

IV.

Petr Křička

HOCH S LUKEM

Básně

—

Třetí vydání

Upravil V. H. Brunner

Nakladatelé

Kvasnička a Hampl

Král. Vinohrady

Tisk Politiky v Praze

OD TÉHOŽ AUTORA:

ŠÍPKOVÝ KEŘ. Básně. I. a II. vydání. F. Borový, Praha 1916
III. vydání, Kvasnička a Hampl, Praha 1924.

BÍLÝ ŠTÍT. Básně. A. Srdce, Praha 1919.

SVĚT ZVÍŘAT. Verše pro chlapce k obrázkům J. Lady.
B. Kočí, Praha 1920.

CESTY A ROZCESTÍ. Výbor z lyriky Valerije Brjusova.
Sborník světové poesie. Praha 1913.

VLCI. Tragedie od Romaina Rollanda.
B. M. Klika. Praha 1921.

AMFITRYON. Komedie veršem od Molièra.
B. M. Klika, Praha 1917.

CAREVIČ ALEXĚJ. Tragedie od D. S. Merežkovského.
V rukopise.

SVATBA KREČINSKÉHO. Veselohra od Suchovo-Kobylina.
V rukopise.

VELKOLEPÝ PAROHÁČ. Komedie od F. Crommelyncka.
B. M. Klika, Praha, v tisku.

K
H

Kricka, Petr
Hoch s lukem [3. vyd.]